

Koulutus kuuluu kaikille

LEMPÄÄLÄN KUNNAN
KOULUTUSPOLIITTINEN
OHJELMA

2012–2016

Työryhmä

Mäkinen Riitta	työryhmän puheenjohtaja, sivistyslautakunnan jäsen
Alanen Aila	sivistystoimen talouspäällikkö
Holttinen Tarja	vs. päivähoiton johtaja (mukana 25.5.2011 lähtien)
Hytönen Erkki	lukion rehtori
Kanarva Kari	sivistyslautakunnan jäsen
Karppila Kirsi	Mattilan koulun johtokunnan pj.
Kärki Mikko	kunnanhallituksen jäsen
Laine Marja-Leena	päivähoidon johtaja (24.5.2011 saakka)
Lehtinen Nina	sivistysjohtaja
Linnusmäki Tuula	kunnanhallituksen jäsen
Perälä Antti	Nurmen koulun rehtori
Ruotsila Eero	sivistyslautakunnan jäsen
Setälä Manu	Hakkarin koulun johtokunnan pj.
Siitonen Seppo	Sääksjärven koulun rehtori
Sundström-Pullinen Marja	sivistyslautakunnan jäsen
Tuominen Risto	Moision koulun johtokunnan pj.
Vesasto Pia	henkilöstön (OAY) edustaja
Marttila Kristiina	henkilöstön (OAY) edustajan varajäsen
Söderström Sirpa	sivistyslautakunnan edustajan varajäsen
Laakso Inkeri	työryhmän sihteeri
Hautamäki Jaakko	sivistyslautakunnan puheenjohtaja
Söderström Päivi	kunnanhallituksen puheenjohtaja

LEMPÄÄLÄN KUNTA

Sivistyslautakunta	13.12.2011
Kunnanhallitus	9.1.2012
Kunnanvaltuusto	25.1.2012

Taitto: Inkeri Laakso

Sisällys

1. KOULUTUSPOLIITTISEN OHJELMAN TARKOITUS	5
1.1 Muuttuva toimintaympäristö ja koulutuspolitiikan vastaukset - Tiivistelmä ohjelmatyön keskusteluista ja tuloksista	7
1.2 Opetuspalvelut kuntastrategian toteuttajana	10
2. KOULUTUKSEN LINJAUKSET VALTAKUNNALLISESTI	12
2.1 Koulutus kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjänä	13
2.2 Koko ikäluokan koulu ja koulutusjärjestelmä jatkumona	14
3. KOULUTUSPOLITIIKAN LINJAUKSET LEMPÄÄLÄN KUNNASSA	16
3.1 Kunnan vastuu opetuspalveluiden järjestämisessä	16
Koulutuksen tehtävä	16
Kouluverkko ja palvelualueet	17
Kyläkoulut	21
Palveluverkon ja kaavoituksen yhteissuunnittelu	22
3.2 Luovaa laatua Lempäälässä – Esi- ja perusopetuksen laatukäsikirja	22
Johtaminen	23
Henkilöstö	23
Taloudelliset resurssit	23
Arviointi	27
Opetussuunnitelman toteuttaminen	27
Opetus ja opetusjärjestelyt	27
Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki	28
Osallisuus ja vaikuttaminen	29
Kodin ja koulun yhteistyön toteuttaminen	29
Oppimisympäristöjen turvallisuus	30
3.3 Lempäälän sivistystoimen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelma 2012–2016	30
4. AJANKOHTAISTA ERI KOULUTUSSEKTOREILLA	32
4.1 Toisen asteen koulutuksen toiminnallinen kehittäminen	32

Lukiokoulutus.....	32
Ammatillinen koulutus	32
4.2 Aikuiskoulutus ja taiteen perusopetus.....	33
4.3 Seutuyhteistyö	35

Koulutus kuuluu kaikille

LEMPÄÄLÄN KUNNAN KOULUTUSPOLIITTINEN OHJELMA 2012–2016

1. KOULUTUSPOLIITTISEN OHJELMAN TARKOITUS

Tämä ohjelma on uudistettu kuntamme koulutuspalveluita ja niiden kehittämistä ohjaava asiakirja. Ohjelman taustalla on 2000-luvun alussa laadittu asiakirja, jota on nyt vuonna 2011 päivitetty kolmannen kerran vaalien alkuperäistä henkeä.

Kesällä 2011 julkaistussa hallitusohjelmassa todetaan, että osaamiseen ja luovuuteen perustuva suomalaisen työn kilpailukyky edellyttää toimivaa koulutusjärjestelmää. Maailman parasta peruskoulua vahvistetaan tasa-arvoisten mahdollisuuksien takaajana. Sivistys on oma päämääränsä. Suomi tähtää kansainväliseen kärkeen niin ammattiosaisissa, korkeakoulutuksessa kuin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa.

Lempäälän kunnan tulee myös tulevaisuudessa vastata toimintaympäristön muutoksiin, jolloin edelleen on pohdittavana millaista koululaitosta Lempäälän kunta on myös jatkossa valmis ylläpitämään ja mikä merkitys kunnan omalla koulutuspolitiikalla ja sen mahdollisella omaleimaisuudella on kuntastrategian toteuttamisessa. Yhä suuremmassa määrin paikallinen koulutus-

politiikka on myös seudullisen koulutuspolitiikan toteuttamista, sillä alueellinen koulutusstrateginen pohdinta on ajankohtaista sekä tiivistyneen seutuyhteistyön että kunta- ja palvelurakennemuutoksen myötä.

Koulutus kuuluu kaikille -koulutuspoliittiseen ohjelmaan sisältyvät myös seuraavat asiakirjat:

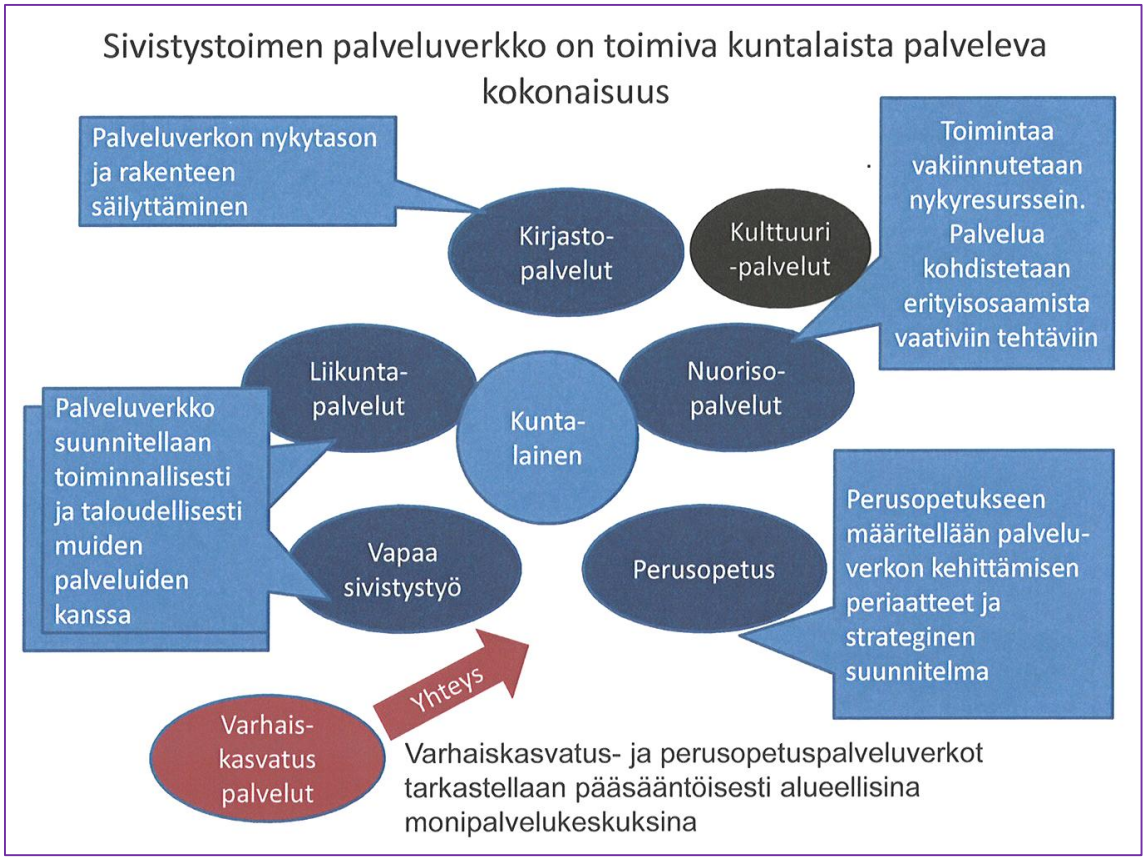
- Luovaa laatua Lempäälässä – Esi- ja perusopetuksen laatukäsikirja 2012 (v. 2011)
- Oppimisen ja koulunkäynnin tukipalvelut -ohjelma 2011–2016 (v. 2011)

Kunnanvaltuusto hyväksyi lokakuussa 2010 sivistystoimen palveluverkkoselvityksen, jonka tarkoituksena oli luoda tarvittavia kehittämislinjauksia koulutuspoliittisen ohjelmatyön pohjaksi ottaen huomioon koulutuspalveluihin vaikuttavat tekijät ja muutokset pitkällä aikajänteellä väestönkasvun, kaavoituksen ja palvelujen järjestämisen osalta.

Sivistystoimen palveluverkkoselvityksen yhteydessä laaditut ja kunnanvaltuuston 27.10.2010 hyväksymät alustavat linjausehdotukset toimivat koulutuspo-

liittisen ohjelman laadintaprosessin perustana ja keskeisimpinä koulutuspoliittista päätöksentekoa ohjaavina linjauksina tuleville vuosille.

6

Palveluverkon rakentumiseen vaikuttavat mm. oppilasmäärien kehitys. Vuosittain laaditaan väestörekisteritietojen perusteella tilannekatsaus kunnassa kirjoilla olevista 0-7-vuotiaista lapsista.

Alla oleva väestörekisteriin perustuva taulukko ei sisällä ennusteita muista oppilasmäärän kasvuun vaikuttavista tekijöistä, esim. muuttoliike.

Lempäälän ikäluokat 2004–2010 oppilasalueittain
(Väestörekisteri 16.8.2011)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Yht.
Kelho	5	11	12	11	13	9	9	70
Kulju	69	87	96	68	80	71	62	533
Kuokkala	21	18	18	20	17	21	21	136
Lastunen	10	5	17	11	10	10	16	79
Lempoinen	59	58	72	69	86	76	78	498
Mattila	8	11	12	11	12	9	12	75
Moisio	60	83	70	88	75	82	73	531
Nurmi	13	5	7	10	6	6	6	53
Säijä	3	8	8	5	8	2	6	40
Sääksjärvi	59	60	53	57	54	57	59	399
Ei tietoja	1	1	4	4	0	0	2	12
Yhteensä	308	347	369	354	361	343	344	2426

Nämä ikäluokat ovat esi-6. luokilla lukuvuonna 2016–2017

1.1 Muuttuva toimintaympäristö ja koulutuspolitiikan vastaukset - Tiivistelmä ohjelmatyön keskusteluista ja tuloksista

Paikallista koulutuspolitiikkaa suunniteltaessa on pysyttävä linjassa kuntastrategian kanssa, jota käsitellään luvussa 1.2. Valtakunnalliset linjaukset on myös huomioitava; Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman sivistyslinjauksia ja Suomen Kuntaliiton sivistyspoliittista ohjelmaa – jotka osittain poikkeavat toisistaan – selostetaan luvussa 2. Luvun lopussa on myös tiivistelmä Suo-

men koulujärjestelmästä opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelyjen mukaisesti.

Jokaisella kunnalla on oma paikallinen ja elinvoimainen kulttuurinsa, joka luo vahvat juuret muuttuvassa yhteiskunnassa. Niinpä Lempäälän koulutuspoliittisen ohjelman ja laatukriteereiden laajapohjaisessa valmistelussa ei kuitenkaan tyydytty vain ”ylhäältä annettuihin” linjauksiin, vaan käytiin paljon keskustelua muuttuvan toimintaympäristön haasteista. Ohjelmaan ja laatu-käsikirjaan on haasteisiin vastaamiseksi kirjattu monia toimenpiteitä ja suhtautumistapoja.

Kirjauksista ja keskusteluista on seuraavassa neljään lohkoon jaettu tiivistelmä.

Ekologiset haasteet: Ilmastonmuutos, muut ympäristöuhat

Ilmastonmuutoksen torjumiseksi tarvitaan huomattavia muutoksia sekä käytännön toiminna että ennen muuta asenteissa. 2000-luvun globaalina missiona on siirtyminen tiedostamisesta tekoihin. Koulutuspolitiikassa tämä tarkoittaa, että kestävä kehityksen periaatteet tulee nostaa toimintaa ohjaavien keskeisten arvojen joukkoon.

Lempäälässä kestävä kehityksen periaatteitten toteuttamista ohjaa *Kestävän kehityksen työryhmä*. Tavoitteiden toteutumista seurataan taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden mittarein. Kouluille on nimetty keke-vastaavia, joiden tehtävänä on edistää kestävä kehitystä tukevien arkikäytänteiden juurruttamista. *Laatukäsikirjassa kestävä kehityksen periaatteiden noudattaminen esiintyy mainintana (opetus ja opetusjärjestelyt; oppimateriaalit sekä koulutilat ja varustus, laatukortti 6:).* Esille on nostettu myös lähiruoka ja autoilun välttäminen koulumatkoilla.

Asennekasvatuksena kestävä kehitys otetaan osaksi opetussuunnitelman laatimisprosessia samoin kuin toteuttamista. Lähiluonto nostetaan yhdeksi keskeiseksi oppimisympäristöksi. Ekologisia arvoja tuetaan määrätietoisesti oppimateriaalivalinnoilla sekä tuoreilla opetusmenetelmillä samoin kuin ennakkoluulottomilla pedagogisilla ratkaisuilla, joita kehitetään suunnitelmallisesti esimerkiksi tarkoitukseen soveltuvalla hankerahoituksella.

Taloudelliset haasteet: Kansantalouden epävarmuus, kiristyvä kuntatalous, kuntakentän rakenneuudistukset

Ohjelmassa ei esitetä kalliita uudistuksia, mutta kunnan kasvu varsinkin lapsi-ikäluokissa aiheuttaa sen, että tiloja on rakennettava jatkuvasti lisää, samoin palkattava henkilökuntaa (s.23). Ohjelmassa esitetään entistä parempaa palveluverkon ja kaavoituksen yhteissuunnittelua. (s.22) ja muistutetaan tilojen optimaalisesta käytöstä. Nykyisten 10 oppilaaksiottoalueen asemesta muodostetaan neljä opetuksen palvelu-alueita (s.19). Varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyötä tiivistetään riippumatta siitä, siirtyykö varhaiskasvatuksen hallinto sivistystoimeen. Vaihtoehtoista on v. 2011 tehty Lempäälän päivähoiton / varhaiskasvatuksen hallinnon alan selvitys. (s.18).

Ohjelma sisältää myös luettelon palveluista, jotka eivät ole lakisääteisiä ja ovat siksi mahdollisia, vaikka epätoivottuja leikkauskohteita (s.22) sekä toimintaohjelman siltä varalta, että jonkin kyläkoulun oppilasmäärä jää alle 45–50.

Lempäälän koulut ovat esim. ryhmäkokojen suhteen jonkin verran paremmin resursoituja kuin koulut Tampereella, mikä on etu lempääläisille mahdollisissa kuntarakennekeskusteluissa. Opetuspalvelujen kehittämistä tukee aktiivinen hanketyö, mihin on saatu hyvin projektikohtaista valtion rahoitusta ja pyritään jatkossakin saamaan. Päinvastoin kuin aiemmissa ohjelmissa, tässä ei kuitenkaan esitellä hankesuunnitelmia, sillä sellainen osio vanhenee nopeasti.

Sosiaaliset haasteet: Taloudelliset sosiaaliset sekä kasvatushaasteet

Perheiden taloudellisten resurssien erot ovat kasvussa, mutta taloudellissosiaaliset ongelmat ja syrjäytymisuhka eivät niinkään liity perinteisiin luokkarakenteisiin, vaan elämäntilanteiden muutoksiin, kuten odottamattomaan työttömyyteen tai perheen hajoamiseen. Lasten keskuudessa erilaiset mahdollisuudet hankintoihin ja harrastuksiin voivat aiheuttaa eriarvoisuutta, mutta koulun kannalta suuren haasteen tuottavat perhe- ja kasvatusarvojen muutokset, jotka ovat monensuuntaisia.

Yksilöllisyyden ja kilpailun korostaminen niin vanhempien kuin lasten elämässä voimistaa vaatimuksia yksilöllisestä tuesta myös hyvin menestyville lapsille (vs. tuki oppimisvaikeuksia omaaville). Vanhemmilla saattaa olla epärealistisia odotuksia koulun ja lastensakin suuntaan. Lähtökohtana on se, että kaikilla oppilailla tulee olla oikeus hyviin oppimiskokemuksiin.

Rajojen puuttuminen kasvatuksessa sekä aggressiivinen kielenkäyttö ja muu huono käytös sekä lasten että vanhempien taholta vaikeuttaa koko kouluyhteisön elämää. Ääritapauksissa kieltäydään koulunkäynnistä, jolloin taustalla on koko perheen ongelma. Edelleen haasteita ovat yksinäiset ja "erilaiset" oppilaat, nuorten pahoinvointi, lisääntyvä käytöksen levottomuus ja lyhytjännitteisyys. Monimuotoiset perheet ja kasvavaan monikulttuurisuuteen liittyvät tarpeet, odotukset ja asenteet on myös otettava huomioon.

Ohjelmassa ja tarkemmin laatuksi-kirjassa kiinnitetään huomiota johtamiseen ja hyvin mitoitettuun ja hyvinvoivaan henkilökuntaan (s.23). Erityistä huomiota kiinnitetään kodin ja koulun yhteistyöhön (s.29 ja laatuksi-kirjan

asianomaiset osiot). Oppimisen ja koulunkäynnin tukipalvelut -asiakirjassa tarkennetaan menettelyjä, milloin oppilas kohtaa oppimis- tai hyvinvointiongelmia.

Lastensuojelua viitoittaa *Lempäälän lastensuojelusuunnitelma 2009–2012*, josta on jo väliraportti. Sosiaali- ja sivistystoimen yhteistyötä kehittää *Lapsi- ja nuorisosaioita koordinoiva työryhmä*. Ohjelmat ja työryhmät eivät kuitenkaan riitä, vaan toisista välittämisen kulttuuri on koko kuntayhteisön tehtävä.

Kulttuuriset haasteet: Viestintä-kulttuurin muutos sekä yhteisen arvopohjan löytäminen

2000-luvun toisella vuosikymmenellä on koettu ennennäkemätön muutos viestintäkulttuurissa. Vuonna 1995 ja sen jälkeen syntyneiden sukupolvea kutsutaankin sukupolvi D:ksi, eli digisukupolveksi, jolle mobiililaitteet, Internet ja etenkin sosiaalinen media ovat olleet arkipäivää jo pienestä pitäen. Ne ovat muokanneet merkittävästi heidän tapaansa käyttää aivojaan sekä hahmottaa ympäröivää maailmaa. Virtuaalimaailmassa toimitaan jopa sujuvammin kuin reaalityodellisuudessa. Koulun haasteena onkin tavoittaa nämä digiajan oppilaat, joiden maailmasta käsin koulun perinteinen toimintakulttuuri näyttäytyy jopa outona ja vieraana.

Murroksessa piilee aina mahdollisuus, joskin tässä tapauksessa se edellyttää myös investointeja, eli oppimisympäristöjen sekä pedagogiikan määrätietoista kehittämistä, samoin kuin opetushenkilöstön täydennyskoulutusta (Laatuksi-kirjassa laatuksikortit 3–6). Seudullinen tieto- ja viestintätekniikan suunnitelma tulee vastaamaan edellä mainittuihin haasteisiin koor-

dinoidusti ja kuntakohtaiset tarpeet huomioon ottaen.

Mobiiliin kulttuuriin liittyvä lyhytjänteisyys sekä kärsimättömyys saattaa näkyä lisääntyvänä levottomuutena ja häiriökäyttäytymisenä, mikä voi viestiä myös jälkeensä jääneestä pedagogiikasta.

Koulutuspoliittisena haasteena on ymmärtää muutoksen laajuus ja luonne. Mittavatkaan tekniset investoinnit eivät auta, mikäli käytössä ei ole niitä tukevia pedagogisia ratkaisuja. Uhkana on, että muutosta yritetään hallita kieltoin ja rajoituksin, sillä sosiaalisen viestinnän todellisuus ei ole hallittavissa perinteisin keinoin. *Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelmaa esitellään s.30.*

Kansainvälistyminen, monikulttuuristuminen ja elämäntapojen moninaistuminen ovat sekä rikkaus että haaste. Suvaitsemalla ja arvostamalla lähiympäristön monikulttuurisuutta, kasvetaan samalla ymmärtämään vieraita kulttuureja ja luodaan pohjaa tulevaisuuden kansainvälistyville työelämätaidoille. *Ohjelmassa ja laatukäsikirjassa kodin ja koulun yhteistyön painottaminen vastaa myös arvojen ja tapojen moninaisuuden haasteisiin. Alakoulujen kielitarjontaa esitetään hieman lisättäväksi ja varmistetaan jatkomahdollisuudet tietyin rajoituksin (s.27), mikä vahvistaa lempääläisnuorten asemaa kansainvälistyvässä maailmassa.*

Kunnan kulttuuripoliittiset linjaukset ovat omassa asiakirjassaan (2010).

Positiivisten, uusienkin ratkaisujen etsimisen kaikkiin yllä tiivistettyihin haasteisiin odotetaan ohjaavan myös päivittäistä työtä niin hallinnollisessa valmistelussa kuin luokkahuoneissa.

1.2 Opetuspalvelut kuntastrategian toteuttajana

Lempäälä on itsenäinen, hyvän asumisen ja kilpailukykyisten palvelujen kunta, jossa maaseutu ja kaupunki kohtaavat. Kunnan vetovoiman takaa sen sijainti Suomen nopeimmin kehittyvällä alueella Helsinki-Tampere-moottoritien ja radan varrella. Lempäälä toimii vastuullisesti kuntalaisten, yritysten ja seutukunnan parhaaksi. Lempäälä arvostaa ympäristöä, asukkaiden aktiivisuutta ja palveluhenkistä, osaavaa henkilöstöä.

(Lempäälän kunnan toiminta-ajatus, Lempäälän kuntastrategia 2010–2025).

Opetuspalvelut toimivat tiiviissä yhteistyössä kunnan muiden sektoreiden ja yhteistyötahojen kanssa. Kuntastrategian mukaan kunnassamme tähdätään palvelujen osalta siihen, että

- peruspalvelut turvataan huolehtien ensisijaisesti lakisääteisten palveluiden järjestämisestä sekä ehkäistään ongelmien syntymistä ja syrjäytymistä
- korostetaan perheen ja lähiyhteisöjen merkitystä sekä tarvittaessa järjestetään oikea-aikaista ja oikein kohdentuvaa tukea
- huolehditaan siitä, että palveluverkko on toimiva ja taloudellinen, palveluketjut ovat sujuvia ja saumattomia kehittäen yli sektorirajat ulottuvaa yhteistyötä
- peruspalvelut järjestetään asiakaslähtöisesti pääosin itse tuottaen. Palvelujen vaihtoehtoihin ja seutukunnallisiin järjestämistapoihin suhtaudutaan ennakkoluulottomasti.

Toiminta on kustannustietoista, luovaa ja joustavaa.

- lisätään vuoropuhelua ja tiedottamista kuntalaisten kanssa heidän omien palveluidensa järjestämisessä lisäten eri-ikäisten kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia.
- seudulliselle yhteistyölle laaditaan omat ja määritellyt tavoitteet.

Lähtökohtana lapsia ja nuoria koskevassa palvelutoiminnassa

- korostetaan vanhemmuuden merkitystä ja vastuuta eri ikävaiheissa

- edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä turvaamalla heille tasavertaiset kasvu-, oppimis- ja harrastusmahdollisuudet sekä tuetaan osaltamme nuorten siirtymistä toisen asteen koulutukseen ja työelämään
- vahvistetaan varhaisen puuttumisen hyviä käytäntöjä eri tahojen yhteistyötä tehostamalla
- tuetaan vaikeissa elämäntilanteissa olevien lasten ja nuorten kotona asumisen mahdollisuuksia.

2. KOULUTUKSEN LINJAUKSET VALTAKUNNALLISESTI

12

Suomi on saanut uuden hallituksen tätä ohjelmaa laadittaessa. Seuraavassa on hallitusohjelman keskeisimpiä aiheita ja teemoja, jotka ohjaavat koulutuksen suuntaa valtakunnallisesti tulevilla hallituskaudella. Valtakunnalliset päätökset vaikuttavat täten kunnalliseen koulutuspoliittiseen päätöksentekoon. Seuraavassa on otteita hallitusohjelmasta www.vn.fi/hallitus/hallitusohjelma/fi.

Varhaiskasvatus

Säädetään laki varhaiskasvatuksesta. Selvitetään esiopetuksen muuttamista velvoittavaksi tavoitteena varmistaa koko ikäluokan osallistuminen varhaiskasvatukseen. Esiopetusta ja perusopetusta kehitetään koko ikäluokalle yhteisenä, tasavertaiset edellytykset turvaavana opetuksena.

Varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirretään opetus- ja kulttuuriministeriöön. Varhaiskasvatuksen yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tiivistetään.

Päivähoito säilyy subjektiivisena oikeutena. Erityisesti huomioidaan yksinhuoltajien asema. Oikeus samaan päivähoitopaikkaan säilyy, vaikka lapsi olisi välillä kotona hoidossa.

Perusopetus

Edistetään laatukriteerien käyttöönottoa perusopetuksessa. Selvitetään ryhmäkokojen määrittämisen tarvetta lainsäädännöllä, esimerkiksi sitä, että ryhmäkokoja koskevat suositukset muutettaisiin velvoittaviksi.

Osana valtiosuusjärjestelmän uudistamista selvitetään perusopetuksen valtiosuuden perusteet tavoitteena tasa-arvoisen ja tasalaatuisen perus-

opetuksen saatavuuden varmistaminen myös jatkossa. Uudistuksen tavoitteena on, että perusopetuksen rahoitus jatkossa perustuisi nykyistä enemmän perusopetuksen toimintaympäristöä kuvaaviin indikaattoreihin, esimerkiksi kunnan maahanmuuttajien väestöosuuteen, aikuisväestön koulutustasoon sekä työttömyysasteeseen.

Valmistellaan perusopetuksen tavoitteiden ja tuntijaon vuonna 2016 tapahtuva uudistaminen vahvistamaan taito- ja taideaineiden opetusta, liikuntaa sekä yhteiskunnallista kasvatusta ja arvokasvatusta ja ympäristökasvatuksen asemaa sekä oppiaineiden välistä yhteistyötä ja monipuolistamalla kieliohjelmaa.

Vakiinnutetaan koulujen kerhotoiminta, joka yhdessä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa antaa oppilaalle mahdollisuuden harrastuksiin koulupäivän yhteydessä. Lisätään aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjontaa perusopetuksen 1-2 luokan oppilaille sekä erityistä tukea tarvitseville.

Toisen asteen koulutus

Ylioppilastutkintoa ja ammatillisia tutkintoja kehitetään erillisinä tutkintoina. Samalla lisätään joustavia mahdollisuuksia suorittaa osia tutkinnosta yli tutkintorajojen.

Toisen asteen koulutuksen rahoitus myönnetään koulutuksen järjestäjille. Vahvistetaan kuntien vastuuta perusopetuksen päättävien nuorten ohjauksesta.

Selvitetään edellytykset poistaa oppimateriaalien maksullisuus toisen asteen koulutuksessa. Jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan koulutuspaikka lukioissa, ammatillisissa oppi-

laitoksissa, oppisopimuksessa, työpaikassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin.

Lukiokoulutus

Sisällytetään lukiorahoituksen perusteisiin tuloksellisuusrahoitusosuus, joka palkitsee koulutuksen laadusta ja laadun parantamisesta, esimerkiksi yksilön oppimistulosten paranemisesta ja vähäisistä keskeyttämisistä.

Käynnistetään maahanmuuttajien lukioon valmistava koulutus. Valmistellaan tieto- ja viestintätekniikan käyttöönottoa asteittain ylioppilaskirjoituksissa.

Ammatillinen koulutus

Uudistetaan ammatillisen koulutuksen rahoitus tukemaan nykyistä paremmin koko ikäluokan kouluttamista, koulutuksen läpäisyn parantamista ja nopeampaa siirtymistä työelämään. Oppilaitoksia palkitaan koulutuksen laadusta ja laadun parantamisesta.

Jatketaan ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen uudistamista tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa tavoitteena selkeämpi ja paremmin työelämän vaatimuksia vastaava tutkintorakenne ja tutkinnot.

Selvitetään monityönantajaisen oppisopimuksen kehittämistä. Parannetaan nuorten, maahanmuuttajien ja vammaisten mahdollisuuksia osallistua oppisopimuskoulutukseen.

2.1 Koulutus kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjänä

Suomen menestys ja kilpailukyky myös taloudellisesti haastavina aikoina perustuu mahdollisuuksiin ja kykyyn uusia tietopääomaa, mikä perustuu vahvaan ja monipuoliseen koulutukseen

ja sivistykseen laaja-alaisesti. Sivistyspalvelut kokonaisuutena muodostavat perustan kunnan elinvoimaisuudelle ja kuntalaisten hyvinvoinnille.

Sivistyksen suunta 2020 – Suomen Kuntaliiton sivistyspoliittisessa ohjelmassa todetaan vahvan peruskunnan pystyvän ottamaan vastuun eri palveluiden järjestämisestä. Tasa-arvoisten palveluiden saatavuus yhteiskunnassamme perustuu demokraattiseen päätöksentekoon kunnissa.

Tarkoituksenmukaisella ja kauaskantoisella koulutuspolitiikalla turvataan osaamisen taso, alueiden elinvoimaisuus ja työvoiman saanti myös tulevaisuudessa. Suomi tunnetaan hyvinvointivaltiona, jonka ylläpitäminen myös jatkossa edellyttää osaavaa työvoimaa. Sivistyksen suunta 2020 -ohjelmassa nostetaan esille jokaisen mahdollisuus hankkia riittävä ammatillinen osaaminen työmarkkinoille pääsemiseksi ja siellä pysymiseksi, mikä on hyvän elämän yksi perustekijä. Elinikäinen oppiminen on tärkeä tekijä yksilön tietojen ja taitojen laaja-alaisessa päivittäisessä.

Koulutuspalveluiden osalta Suomen Kuntaliiton tavoitteet ovat (Sivistyksen suunta 2020 – Suomen kuntaliiton sivistyspoliittinen ohjelma, Helsinki 2011) seuraavat:

Esiopetus

Esiopetus tulee jatkossakin säilyttää lapsen subjektiivisena oikeutena. Esiopetusta ei tule säätää lasta velvoittavaksi.

Perusopetus

Koulutuksellinen tasa-arvo ja valtakunnallinen yhdenvertaisuus toteutuvat koko maassa ja kaikilla oppilailla on mahdollisuus saada perusopetuspalve-

lut lähipalveluna asuinpaikasta riippumatta.

Perusopetus rakentuu jatkossakin kuntien tarjoaman laadukkaan perusopetuksen varaan. Kuntaliitto tukee kuntia perusopetuksen laadun arvioinnissa ja kehittämisessä.

Opetussuunnitelman perusteissa on vain keskeiset tavoitteet ja sisällöt, jotta kuntatasolle jää riittävästi väljyyttä opetuksen kehittämiseen paikallisista lähtökohdista oppilaiden tarpeiden mukaan.

Sellaisten opetus- ja kasvatustieteiden sekä toimintatapojen kehittäminen, jotka tukevat lapsen ja nuoren hyvinvointia sekä varhaista puuttumista.

Valtionosuusjärjestelmän toimivuus (olosuhdetekijöiden ottaminen huomioon).

Yleissivistävän koulutuksen perustamishankkeissa säilytetään erillisrahoitus.

Opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen yhteydessä oppilaille luodaan mahdollisuus normaalin luokkaopetuksen rinnalla suorittaa osa eri oppiaineiden sisältöjä etä- ja verkkoopetuksena (lainsäädännöllisten esteiden poistaminen).

Nykyaikaisen teknologian käyttöönoton edistäminen kouluissa ja uusien oppimisympäristöjen luominen sekä kaikille oppilaille tasavertaiset mahdollisuudet käyttää teknologiaa omassa oppimisessaan.

Tehokkaiden palvelurakenteiden ja tuotantotapojen edistäminen. Kouluverkon kehittäminen vastaamaan palvelutarpeessa tapahtuvia muutoksia.

2.2 Koko ikäluokan koulu ja koulutusjärjestelmä jatkumona

Opetus- ja kulttuuriministeriö kuvaa Suomen koulutusjärjestelmää verkkosivuillaan

www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/?lang=fi,

(viitattu 3.10.2011) seuraavasti:

Koulutusjärjestelmä

Suomen koulutusjärjestelmä ryhmitellään koulutusasteisiin. Yleensä vain alemman asteen opinnot suorittanut voi opiskella ylemmän asteen koulutuksessa. Koulutukselle määritellään tavoitteet kunkin koulutussektorin lainsäädännössä. Lainsäädännön ohella laadunvarmistukseen kuuluvat opetussuunnitelmien ja näyttötutkintojen perusteet, koulutuksen järjestämis- ja toimiluvat sekä ulkoinen arviointi. Tärkeä osa laadunvarmistusta ovat opettajien kelpoisuutta koskevat säädökset.

Suomen koulutusjärjestelmä muodostuu

- yhdeksänvuotisesta yleissivistävästä perusopetuksesta (peruskoulu), jota ennen lapsilla on oikeus osallistua vuoden kestäväan esiopetukseen
- peruskoulun jälkeisestä koulutuksesta, johon kuuluvat ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus
- korkea-asteen koulutuksesta, jota annetaan ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa.

Aikuiskoulutusta on tarjolla kaikilla koulutusasteilla.

Perusopetuksen oppimäärällä suoritetaan oppivelvollisuus

Perusopetus on maksutonta yleissivistävää koulutusta koko ikäluokalle. Peruskoulun oppimäärän suoritettuaan

oppilas on suorittanut oppivelvollisuutensa.

Kuusivuotiailla lapsilla, jotka aloittavat peruskoulun seuraavana vuonna, on oikeus esiopetukseen.

Peruskoulusta ei saa tutkintoa, mutta se antaa kelpoisuuden hakeutua sen jälkeiseen koulutukseen.

Yleissivistävä lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus jatkoväylinä
Peruskoulun jälkeinen koulutus sisältää lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen (ammatilliset perustutkinnot, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot). Lukiokoulutus on yleissivistävää ja valmistaa ylioppilastutkintoon. Lukion jälkeen opiskelija voi hakea ammatilliseen peruskoulutukseen tai korkea-asteen opintoihin. Lukiokoulutus kestää 3 vuotta.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on alan perusammattitaito ja työelämässä tarvittava alan ammatillinen pätevyys. Tutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa ja opiskeluaika kolme vuotta. Aikaisemmat opinnot ja työkokemus voivat lyhentää opiskeluaikaa.

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ovat ammatillista lisäkoulutusta. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot voidaan suorittaa näyttötutkintoina ja tutkintoihin järjestetään valmistavaa koulutusta.

Korkeakoulujärjestelmä muodostuu yliopistoista ja ammattikorkeakouluista

Yliopistoissa korostuu tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus. Ammattikorkeakoulut tarjoavat käytännönläheistä ja työelämän tarpeita vastaavaa koulutusta.

Yliopistoissa eli tiede- ja taidekorkeakouluissa voi suorittaa alempia ja

ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä jatkotutkintoja, joita ovat lisen-siaatin ja tohtorin tutkinnot.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen kestää 3,5 - 4,5 vuotta. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon edellytyksenä on ammattikorkeakoulututkinto tai muu soveltuva tutkinto. Lisäksi alalta on oltava noin kolmen vuoden työkokemus tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Aikuiskoulutusta elinikäisen oppimisen hengessä
Aikuiskoulutuksessa opiskelijan aiemat tiedot, taidot ja elämäntilanne otetaan huomioon opetuksen sisällössä ja järjestelyissä.

Aikuiskoulutus voi olla perustutkinto-opetusta, tutkintoon kuuluvia opintoja, näyttötutkintoihin valmentavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta, ammattitaitoa uudistavaa ja laajentavaa lisä- ja täydennyskoulutusta tai kansalais- ja työelämätaitoihin valmentavia yhteiskunnallisia opintoja ja harrastusopintoja.

Koulutus voi olla opiskelijan kustantamaa tai oppisopimus-, työvoima- tai henkilöstökoulutusta.

Aikuiskoulutusta järjestetään nuorten koulutusjärjestelmään kuuluvissa oppilaitoksissa, yksinomaan aikuiskoulutusta järjestävissä oppilaitoksissa, yrityksissä sekä henkilöstökoulutuksena työpaikoilla.

3. KOULUTUSPOLITIIKAN LINJAUKSET LEMPÄÄLÄN KUNNASSA

3.1 Kunnan vastuu opetuspalveluiden järjestämisessä

16

Perusopetuksen tehtävä on edistää lapsen kasvamista itsetunnon, terveyden, oma-aloitteisuuden, ihmisyhteyden arvostuksen ja itsestään ja muista vastuuntuntoiseksi.

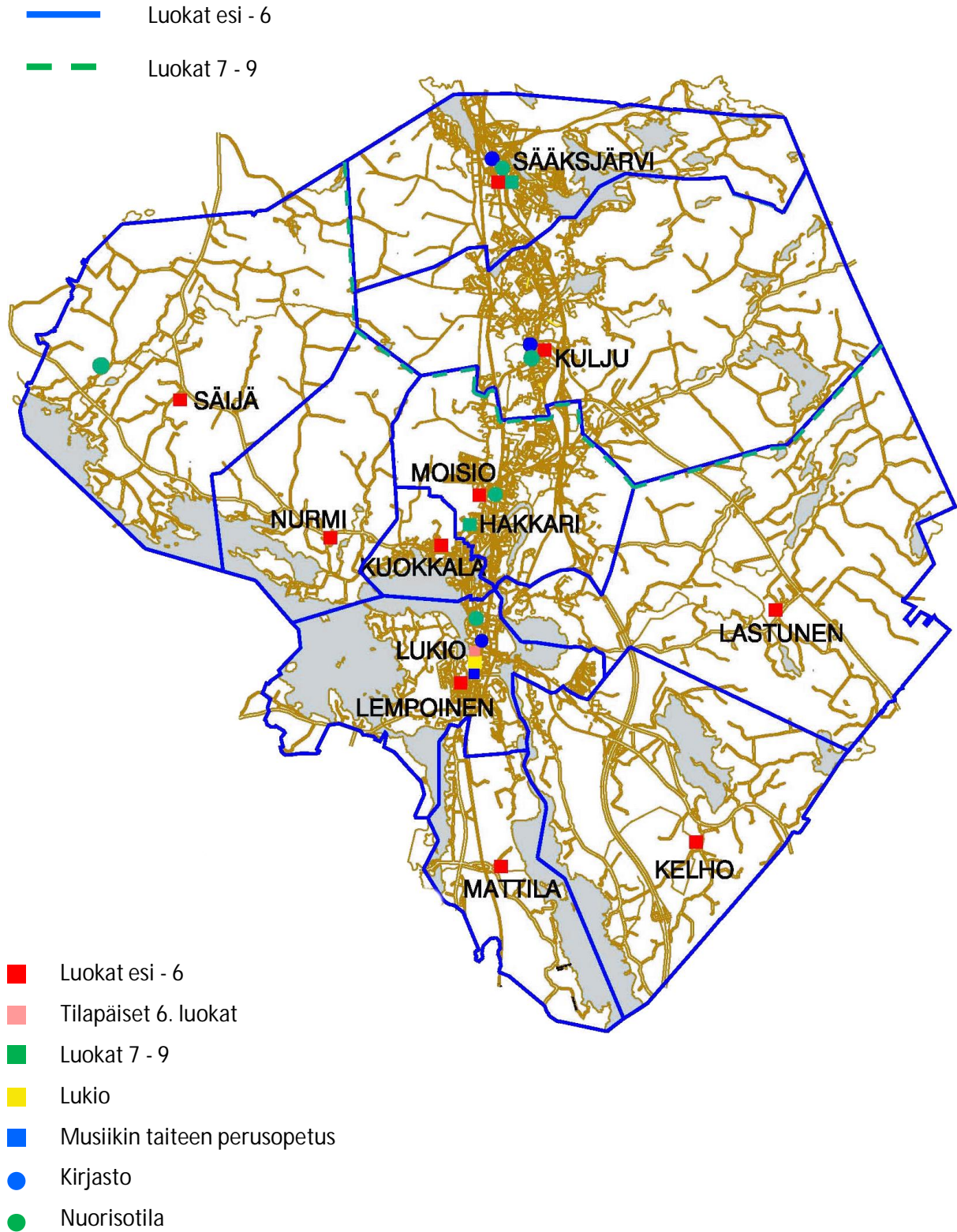
Perusopetusta annetaan yleisopetuksena tai erityisenä tukena sekä tarpeen mukaan perusopetuksen lisäluokalla.

Koulutuksen tehtävä

Lempäälässä on suunnitelmallisesti kehitetty yleisopetusta sekä erityistä tuen antamista kunnallisina peruspalveluina. Kunnan väkiluvun kasvaessa, ikäluokkien suurentuessa ja uusien asuinalueiden rakentuessa korostuu eri hallintokuntien välinen yhteistyö ja pitkäjänteinen kokonaissuunnittelu sekä opetuksen, tukipalvelujen että koulutilojen osalta. Lempäälän kouluissa panostetaan yhteistyössä kotien kanssa laadukkaaseen koulutyöhön, mikä edellyttää riittäviä resursseja. Pienten ja isojen koululaisten kokonaisvaltainen hyvinvointi ja terveyden edistäminen on kunnan eri toimijoiden yhteinen asia, jossa korostuvat arjen turvalliset rutiinit ja ihmiset.

Kouluverkko ja palvelualueet

LEMPÄÄLÄN KUNNAN SIVISTYSTOIMEN PALVELUVERKKO JA OPPIILAAKSIOTTOALUEET

Lempäälän kunnassa valmistui vuonna 2011 selvitys päivähoiton hallinnonalasta tulevaisuudessa. Tähän selvitysraporttiin kootut tiedot antavat pohjaa tulevalle päätöksenteolle. Samanaikaisesti uudessa hallitusohjelmassa linjataan asiaa ja valtakunnallinen Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta on asetettu toimikaudeksi 24.2.2011 – 31.12.2012.

Selvityksen yhtenä johtopäätöksenä on varhaiskasvatuksen ja opetuspalvelujen yhteistoiminnan kehittäminen ja tiivistäminen esimerkiksi palvelualuemallin pohjalta varhaiskasvatuksen hallinnonalasta riippumatta. Tämä on myös kuntastrategian kriittisten menestystekijöiden mukaista tiivistä, joustavaa ja toimialojen välistä yhteistyötä.

Jatkossa yhteistyötä päivähoiton ja opetuspalvelujen kesken kehitetään lähtökohtaisesti alueellisen yhteissuunnittelun osalta seuraavissa asioissa:

- tilojen käyttö: monipalvelukeskus (päivähoito / opetus)
- henkilöstön yhteiskäyttö
- oppilaiden yleinen, tehostettu ja erityinen tuki
- koulutustarpeet
- muu alueellinen yhteistoiminta

Nykyisten alakoulujen oppilaaksiottoalueiden tilalle muodostetaan 1.8.2012 lähtien neljä opetuksen palvelualueita. Jokainen koulu on hallinnollisesti oma yksikkönsä. Nykykäytännön mukaisesti jokaisella oppilaalla on oma lähikoulunsa ottaen huomioon nykyiset oppilaaksiottoalueet, mutta tilanteen niin vaatiessa voidaan suunnitelmallisesti ja vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen osoittaa oppilaalle palvelualueen sisällä muu lähikoulu.

Varhaiskasvatuksen ja opetuspalveluiden yhteistyötä kehitetään palvelualueen sisällä riippumatta varhaiskasvatuksen hallinnonalasta.

OPETUSPALVELUJEN PALVELUALUEET 1.8.2012 LÄHTIEN

<p>Eteläinen I Koulut: Lempainen, Kelho, Lastunen ja Mattila Päivähoito: Lempoisten, Harakkalan ja Lempäälän eteläinen päivähoitoalue</p> <p><u>Aluetiimi:</u> päivähoidon aluejohtajat ja koulujen rehtorit - vaihtuva puheenjohtajuus</p>	<p>Pohjoinen I Koulu: Kulju Päivähoito: Kuljun ja Myllykolun päivähoitoalueet</p> <p><u>Aluetiimi:</u> päivähoidon aluejohtajat ja koulujen rehtorit - vaihtuva puheenjohtajuus</p>
<p>Eteläinen II Koulut: Moisio, Kuokkala, Nurmi ja Säijä Päivähoito: Moisio ja Moisioaukean päivähoitoalueet</p> <p><u>Aluetiimi:</u> päivähoidon aluejohtajat ja koulujen rehtorit - vaihtuva puheenjohtajuus</p>	<p>Pohjoinen II Koulu: Sääksjärven yhtenäiskoulu Päivähoito: Sääksjärven eteläinen ja pohjoinen päivähoitoalue</p> <p><u>Aluetiimi:</u> päivähoidon aluejohtajat ja koulujen rehtorit - vaihtuva puheenjohtajuus</p>

19

- aluejohtajilla ja rehtoreilla perinteiset omat kokouksensa

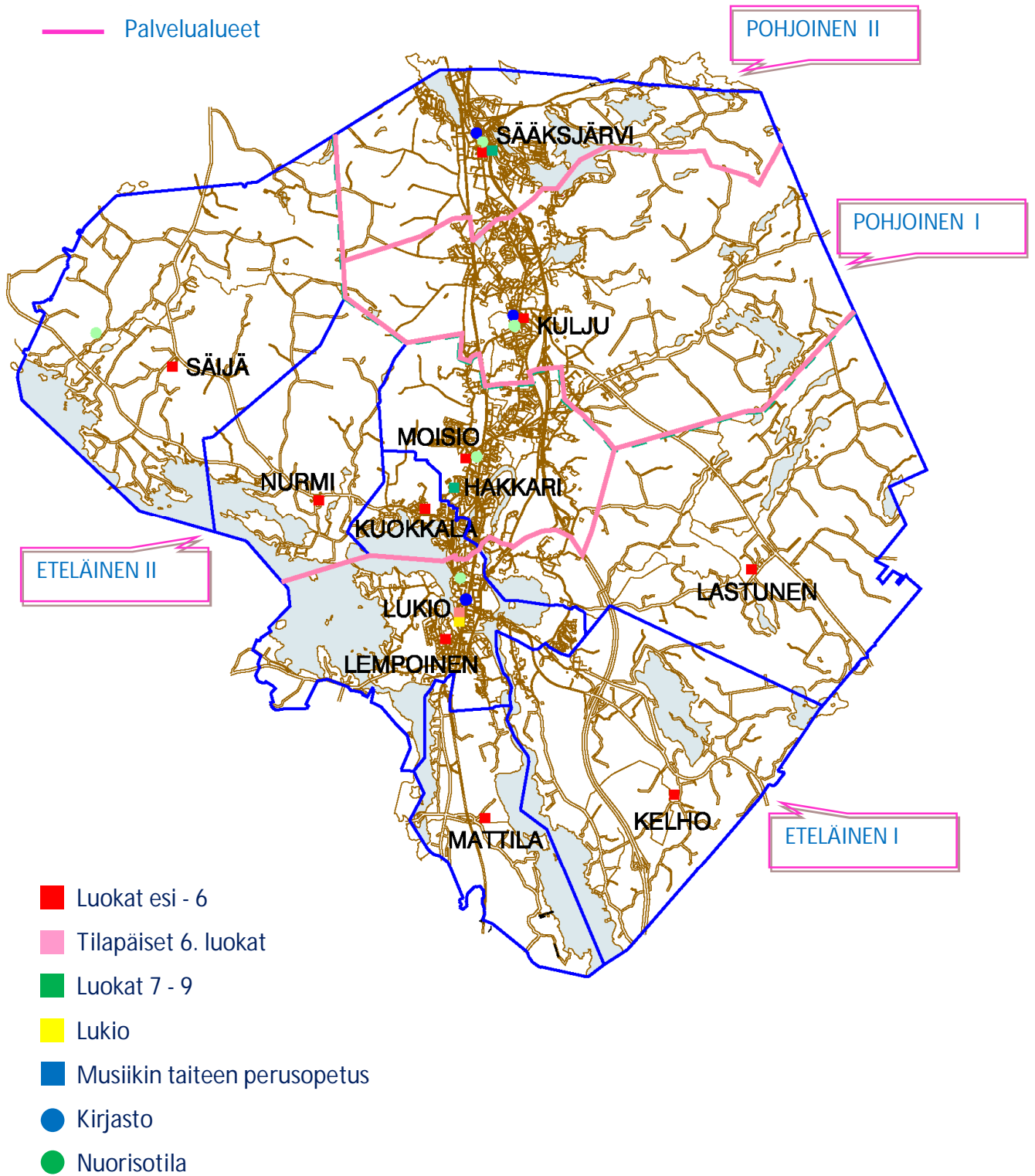

Kaikilta alueilta päivähoiton aluejohtaja ja rehtori -edustus alueiden yhteistapaamiseen 2-3 kertaa lukukaudessa yhdessä päivähoiton johtajan ja sivistystoimen hallinnon kanssa

- kunnalliset linjaukset ja toimintaohjeet aluetiimissä välitettäväksi
- kaikkien tiimien tapaaminen kerran lukukaudessa

OPETUSPALVELUJEN PALVELUALUEET 1.8.2012 LÄHTIEN

20

Kyläkoulut

Lempäälän sivistystoimen palveluverkkoselvitys ja sen sisältämät kehittämislinjaukset ovat ohjanneet koulutuspoliittisen ohjelman laadintaprosessia. Yhtenä kehittämislinjauksena tuleville vuosille oli, että kyläkoulut säilyvät osana Lempäälän kunnan kouluverkkoa. Lähtökohtana on kyläkoulujen säilyminen edellyttäen, että koulussa on pääsääntöisesti 45–50 oppilasta ja kolme opettajaa pedagogisten ja toiminnallisten edellytysten takaamiseksi. Koulutuspoliittiseen ohjelmaan edellytettiin tarkemman seurantajärjestelmän laadintaa. Tällä hetkellä kyläkoulujen oppilaiden osuus koko perusopetuksen oppilasmäärästä on 13 % (sis. Kuokalan koulun oppilaat). Esi-6. luokkien oppilasmäärästä kyläkoulujen osuus on 18 %.

Lempäälän koulutuspolitiikassa lähtökohtana kyläkoulujen osalta pidetään tärkeänä, että

- koulukiinteistöt, muiden kunnan omistamien kiinteistöjen tapaan pidetään optimaalisessa käytössä taloudellisten ja ympäristöllisten tekijöiden kannalta
- aktiivisesti toteutetaan palveluverkkoselvityksen mukaista monitoimikeskus-ajattelua -> koulurakennukset ovat järkevässä toiminnallisessa käytössä ottaen huomioon varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut, ikäihmiset, harrastus- ja kylätoiminta sekä erilaiset yleishyödylliset yhteiskuntaa ja yhteisöllisyyttä kulttuurisesti kehittävät toiminnot
- seurataan palvelualueen lasten ja oppivelvollisuusikäisten määränmuutosta
- kyläkokonaisuutta suunnitellaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen, ope-

tuspalvelujen ja kaavoituksen kanssa -> positiivinen yhteistyö eri tahojen kanssa ottaen huomioon kyläyhteisön ja alueen toimijat mm. kyläyhdistykset ja koulujen johtokunnat.

Lempäälässä kyläkoulut toteuttavat koulujen jatkuvaa yhteistä pedagogista ja toiminnallista kehittämistyötä aktiivisesti. Vuosittain uusi lukuvuosi aloitetaan tulevan lukuvuoden yhteis suunnittelupäivällä (VESO). Lisäksi koulujen opettajat kokoontuvat vuoroin eri kyläkouluilla keskimäärin kerran kuukaudessa. Tapaamisten aiheina tällöin ovat mm. pedagoginen kehittäminen, koulujen yhteistoiminta ja kunnan koululaitoksessa esillä olevien kehittämissäikeisiin syventyminen ja kokemusten vaihtaminen. Tämä ns. terraariotoiminta koetaan kyläkouluilla hyvin tärkeäksi kehittämisen työvälineeksi ja tapaamisiin osallistutaan hyvin aktiivisesti.

Seurantajärjestelmä

Osana koulutuspoliittisen päätöksenteon tukemista on perusteltua linjata palveluverkkoselvityksen mukaisesti koulujen oppilasmäärissä tapahtuvien vaihtelujen vaikutukset opetuksen järjestämiseen tarkoituksenmukaisella tavalla. Erityisesti tämä koskettaa pienten koulujen oppilasmäärissä tapahtuvia vaihteluja, jolloin korostuu yhdessä päätetty seurantajärjestelmä ja sen toteuttaminen.

Keskusteltaessa kyläkouluista ja niiden säilyttämisestä korostuvat seuraavat toimenpiteet:

- Palvelusuunnitteluryhmä ja eri hallinnonalat seuraavat ikäryhmien kehitystä yhdessä kaavoitustilanteen kanssa.

- Sen lukuvuoden alusta, kun oppilasmäärä on toista lukuvuotta alle 45 oppilasta, siirrytään 3-5 vuoden tarkastelujaksoon. Kunnanhallitus päättää tapauskohtaisesti tarkastelujakson kestosta.
- Tarkastelujakson alkaminen annetaan tiedoksi sivistyslautakunnalle ja kunnanhallitukselle sekä kirjataan taloussuunnitelmaan.
- Tarkasteluajanjaksona toteutetaan seuraavat toimenpiteet:
 - pitkäjänteinen kaavoitus suunnittelu kaavoituksen ja varhais- ja opetuspalvelujen kanssa ottaen huomioon väestökisteritiedot ja olemassa olevat suunnitelmat kyllien kehittämiseksi
 - koulukiinteistöjen käyttö tarkasteluajanjaksona mm. varhaiskasvatuksen käytössä
 - seutuyhteistyö tilojen käytön osalta
- Erityisseuranta lukuvuosittain ottaen huomioon tehdyt toimenpiteet oppilasmäärän osalta ja kustannuslaskenta.
- Tilanteesta ja tehdyistä toimenpiteistä tiedottaminen.
- Tarkastelujakson päättyessä päätöksentekoprosessi eri vaiheineen (sivistyslautakunta, kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto).
- Mahdollisten siirtymäjärjestelyjen toteuttaminen.

Palveluverkon ja kaavoituksen yhteissuunnittelu

Koulutuspoliittiset linjaukset tulee ottaa kaikin puolin huomioon kaavoitus suunnittelussa ja -päätöksissä. Vastuu realistisesta palvelusuunnittelusta on palvelujen tuottajilla yhdessä kaavoitus päätöksiä valmistelevien viranomaisten

ja lopullisia päätöksiä tekevien toimielinten kanssa.

Kunnanjohtajan nimeämä ja jo toimiva sivistys-, sosiaali- ja terveystoimen sekä teknisen toimen viranhaltijoista koostuva palvelusuunnitteluryhmä vastaa ajantasaisen tiedon tuottamisesta. Se informoi säännöllisesti luottamushenkilöelimiä ja johtoryhmää kaavoitusvalmistelusta niin, että palvelutarpeet voidaan vuorovaikutteisesti määritellä hyvissä ajoin.

3.2 Luovaa laatua Lempäälässä – Esi- ja perusopetuksen laatu- käsikirja

Perusopetuksen osalta Kuntaliiton Sivistyksen suunta -ohjelmassa todetaan, että julkinen rahoitus tulee kohdentaa myös tulevaisuudessa yhden laadukkaan, kuntien vastaavan koulutusjärjestelmän ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Kuntalaisille järjestetään korkeatasoisia kasvatus- ja opetuspalveluja.

Lempäälässä on muiden kuntien tavoin käynnistetty laatutyö vuonna 2011 laadukkaiden opetuspalvelujen turvaamiseksi myös jatkossa. Valtakunnalliset opetus suunnitelman perusteet antavat pohjan kunnalliselle opetuksen järjestämiselle, jolloin kunta voi omin päätöksin ohjata koulutuspolitiikkaansa ja kehittää toimintaansa laadullisesti. Kuntaan on osaksi tätä koulutuspoliittista ohjelmaa valmistunut *Luovaa laatua Lempäälässä – Esi- ja perusopetuksen laatu- käsikirja 2012*. Sen työstämisessä on osallistettu vanhempia ja oppilaitakin erityisesti oppilaan kohtaaman toiminnan laadun osalta. Osallisuus ja vaikuttaminen korostuvat lempääläisessä koulutuspolitiikassa.

Seuraavassa on kuntamme järjestämien opetuspalveluiden keskeisimpiä laatutekijöitä, erityisesti niitä, jotka edellyttävät taloudellista resursointia poliittisten päätösten pohjalta. Myös aktiivisen hanketoiminnan tarkoituksena on kustannustehokkaasti luoda uusia perustoimintaa ja opetuksen laatua parantavia toimintoja.

Luovaa laatua Lempäälässä – Esi- ja perusopetuksen laatukäsikirja 2012 koostuu Opetusministeriön v. 2009 julkaisemista Perusopetuksen laatukriteereistä, Lempäälän kunnan laatukriteereistä ja laatukriteereiden käyttöä ja kehittämistä tukevista mittareista. Laatukriteerit ovat keskeisimmiltä osin seuraavat.

Johtaminen

Lähtökohtana ovat hyvän hallinnon mukaiset toimintatavat. Toiminnan johtaminen ja suunnittelu toteutuu paikallisesti hallinto- ja johtosäännön pohjalta kansallisen lainsäädännön ja normien mukaisesti.

Johtamisen keskeisenä tehtävänä on edistää koulutuksen arvopohjan ja koulun perustehtävän toteutumista sekä luoda hyvät ja tasapuoliset edellytykset hyvälle oppimiselle ja opettamiselle.

Tärkeätä on yhteisön vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen, osaamisen kehittäminen, onnistuneet rekrytoinnit, vuorovaikutteinen toimintatapa sekä sisäinen ja ulkoinen yhteistyö.

Talouden johtaminen on olemassa olevien resurssien ja toiminnan tarpeiden yhteensovittaminen sekä tarkoituksenmukainen resurssien kohdentaminen suunnitelmallisesti.

Johtaminen perustuu kuntastrategiaan ja vahvistettuihin muihin suunnitelmiin. Lisäksi on tärkeätä olla tietoi-

nen ajankohtaisista valtakunnallisista koulutuspoliittisista linjauksista, jolloin paikallinen opetuksen järjestäminen toteuttaa kansallisia linjauksia.

Henkilöstö

Pätevää henkilöstöä rekrytoidaan edelleen riittävä määrä. Henkilöstön työmotivaatiota sekä sitoutumista työhön tuetaan eri tavoin. Henkilöstö kannustetaan oman työn kehittämiseen. Kehitetään tehtävien vaativuuden arviointia (TVA-järjestelmä).

Riittävällä täydennyskoulutusresursilla varmistetaan henkilöstön osaamisen kehittäminen. Lisäksi ohjataan resursseja työhyvinvoinnista huolehtimiseen sekä henkilökohtaisella että työyhteisön tasolla. Lähtökohtana toiminnassa on ennaltaehkäisevä ja varhaista puuttumista tukeva toiminta. Tarvittaessa on saatavilla työnohjausta.

Henkilöstöä tuetaan ajan haasteisiin vastaamisessa mm. sosiaalisessa mediassa. Järjestetään ajanmukaista koulutusta koulu-, kunta- ja seutukunta-kohtaisesti.

Taloudelliset resurssit

Opetuksen järjestämistä ohjataan lainsäädännön, opetussuunnitelmien, arvioinnin ja muun ohjauksen rinnalla koulutuksen rahoitusjärjestelmien avulla. Valtio ja kunnat vastaavat koulutuksen kustannuksista. Opetuksen järjestäjä vastaa opetuksen kustannuksista siltä osin kuin valtionosuus ei riitä.

Kustannukset vaihtelevat kouluittain, jolloin erot koulujen kesken perustuvat rakenteellisiin tekijöihin (kouluverkko ja koulukuljetukset), opetusryhmien kokoon, erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrään, fyysiseen oppimisymp-

päristöön, oppimisen ja koulunkäynnin tukipalveluihin sekä henkilöstön määrään ja rakenteeseen.

Koulujen resursseista päätetään paikallisesti. Toiminnan taloudellisuus vaikuttaa myös tehokkuuteen. Kunta tarjoaa tällä hetkellä myös useita ns. eilakisäateisiä toimintoja, jotka tällä hetkellä ovat osa Lempäälän hyvää laatua. Näiden alla olevien vapaaehtoisesti toteutettavien palvelujen järjestämisen säännöllinen tarkastelu ja arviointi on perusteltua tiukentuvina taloudellisina aikoina.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Kunta voi päättää monelleko lapselle ja missä määrin kullekin toiminnan piiriin kuuluvalla oppilasryhmälle aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan. Toimintaa on tarjottava kaikille 1.-2.-luokkalaisille ja 3.-9. luokkien erityisoppilaille valtionosuuden saamiseksi. Esioppilaiden oikeus koulupäivän jälkeiseen hoitoon perustuu päivähoitolakiin, jota kunnan on järjestettävä. Muille tarjottava aamu- ja iltapäivähoito perustuu kunnan omiin päätöksiin.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tulee tarjota joko 570 h = 3 h/pv tai 760 h = 4 h/pv koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella koulun työvuoden aikana arkipäivisin pääsääntöisesti klo 7.00–17.00 välisenä aikana. Jokaisen oppilaan tulee henkilökohtaisesti saada osakseen joko 570 h tai 760 h aamu- ja iltapäivätoimintaa valtionosuuden perusteiden täyttymiseksi

Kuljetukset

Esiopetuksesta ja perusopetuksesta säädetään kummastakin perusopetuslaissa. Esioppilaiden kuten muidenkin luokka-asteiden oppilaiden maksutto-

man kuljetuksen periaatteista säädetään myös perusopetuslaissa, jolloin esioppilaisiin noudatetaan samoja säännöksiä kuin vanhempiin oppilaisiin. Tämä on lähtökohta niin Kuntatyönantajan kuin Kuntaliitonkin ohjeistuksessa. Sama linja on ollut myös oikeuskäytännössä.

www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628

Perusopetuslaissa maksuttoman koulukuljetuksen raja on viisi kilometriä. Opetuksen järjestäjä voi näistä periaatteista poiketa ja antaa parempia etuuksia. Lähtökohta on, että koulumatkoista vastaavat vanhemmat. Tärkeä kriteeri suunniteltaessa etuuksia on kaikkien oppilaiden ehdottoman tasa-puolinen kohtelu.

Luokkakoko

Palveluverkkoselvityksen alustavissa linjauksissa on todettu opetusryhmien kasvava koko koskien kaikkia kunnan perusopetuksen kouluja perustuen oppilasmäärän kasvuun ja ikäluokkien suurentumiseen.

Opetusryhmien koot määritellään taloussuunnitelmassa ottaen huomioon kokonaistalouden tilanne, kunta- ja koulukohtainen kokonaistarkastelu ja joustava käyttö. Lempäälässä opetusryhmien koot ovat pääsääntöisesti alkuopetuksessa 21–24, vuosiluokilla 3–6/23–27 oppilasta ja vuosiluokilla 7–9/22–24 oppilasta.

Opetusryhmien muodostamiseen vaikuttavia erityistekijöitä ovat mm. laissa säädetyt opetusryhmäkoon rajoitukset erityisopetuksen osalta (sis. pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat), fyysisten tilojen asettamat rajoitukset sekä integroitavat oppilaat (uusi erityisopetuksen lainsäädäntö).

Taloudelliset vaikutukset: 4–6 opettajaa/lukuvuosi, 1–3 koulunkäyntiavustajaa

Kerhotoiminta

Sivistyslautakunta myöntää lukuvuosittain koulukohtaisen kerhotuntimäärän opetusresurssin vahvistamisen yhteydessä.

Lisäopetus vs. 9. vuosiluokan kertaaminen

Oppilas, joka on hyväksyttävästi suorittanut perusopetuksen, ei voi kerrata 9. vuosiluokkaa eli laki ei mahdollista kertaamista lisäopetusta korvaavana tekijänä. Lisäksi lisäopetuksen osalta tulee ottaa huomioon oppilaiden sijoittuminen suunnitelmallisesti jatko-opintoihin parantuneiden arvosanojen ja hakutoiveiden tarkentumisen johdosta lisäopetusvuoden aikana.

Lisäopetuksen todellista arvoa on täten vaikea mitata, mutta voidaan todeta vuosittain, että 9-15 perusopetuksen päättänyttä nuorta saa lisävuoden miettiä ja suunnata kohti opiskelu- ja työelämää sen sijaan, että ei siirtyisi perusopetuksen jälkeisiin opintoihin tai keskeyttäisi väärän valinnan perusteella opinnot. Lisäopetus on ennaltaehkäisevää toimintaa, jolla pyritään välttämään nuorten putoaminen yhteiskunnan ulkopuolelle.

Kunnan saama valtionosuus on sama lisäopetuksessa olevalla oppilaalla kuin vuosiluokkien 1-9 oppilailla.

Sähköinen reissuvihko -järjestelmä

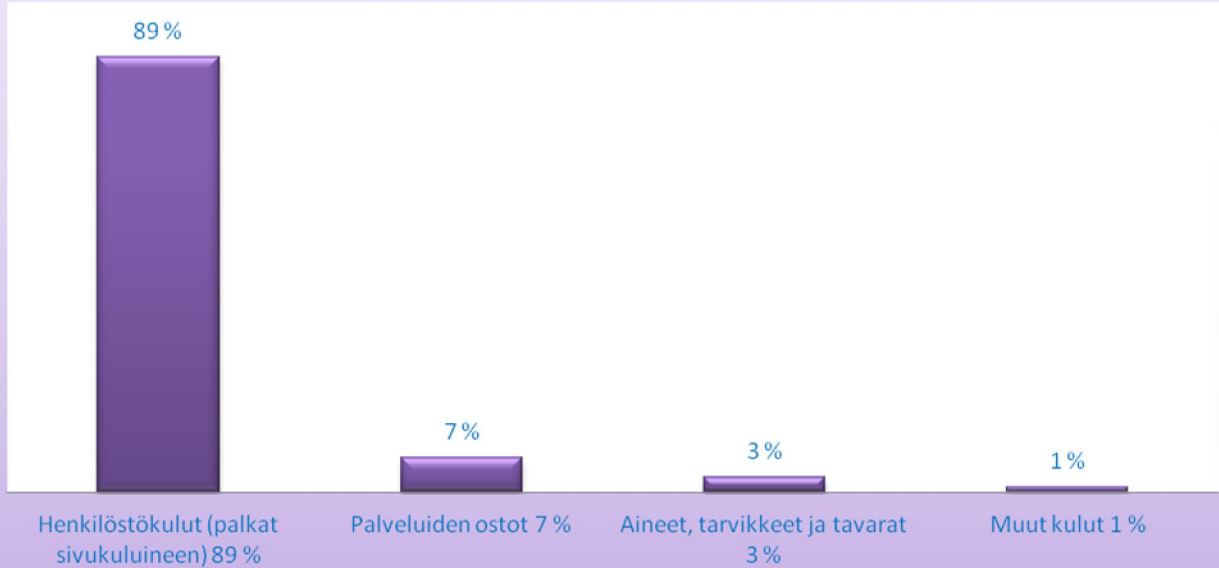
Kodin ja koulun välistä vuorovaikutusta tukemassa on nykyaikaiseen viestintään kehitetty sähköinen Internet-pohjainen reissuvihko. Käyttöominaisuuksia kehitetään edelleen uuden lainsäädännön myötä

Ostopalvelusopimukset

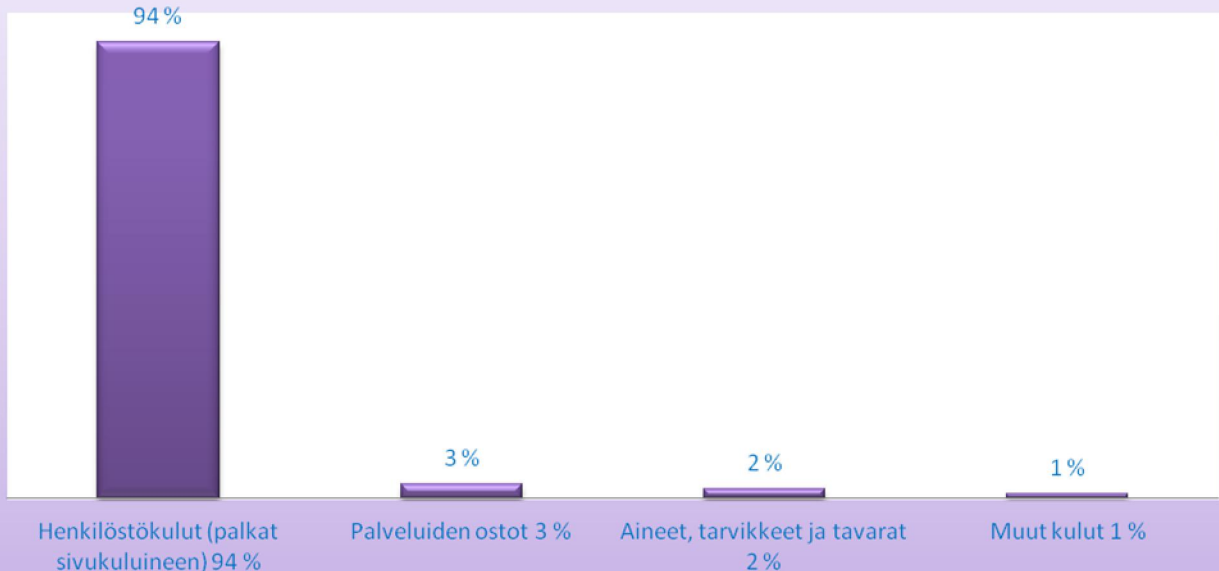
Kunnalla on palvelujen ostoon liittyviä ja tarpeelliseksi katsottuja sopimuksia eri toimijoiden kanssa. Näistä voidaan mainita mm. lasten ja nuorten kulttuuripalvelujen tuottamista koskeva sopimus ja jäähallivuorojen käytön päiväkodeille ja kouluille mahdollistava sopimus.

Opetuspalveluiden kustannusten jakauma

Perusopetus

Lukiokoulutus

Opetuspalveluiden kustannuksista pääosan muodostavat lähes 300 opettajan sekä 150 koulunkäyntiavustajan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan palkkakustannukset sivukuluineen.

Arviointi

Koulujen toimintaa arvioidaan systemaattisesti ja suunnitelmallisesti kolmen vuoden välein tehtävällä kyselyllä kaikkien perusopetuksen luokka-asteiden oppilaille. Kyselyt pidetään vuosien varrella samansisältöisenä, jotta vertailtavuus arviointiaikojen välillä säilyy.

Koulukohtaisesti saatujen tulosten perusteella kouluissa määritellään lukuvuosittaiset kehittämiskohteet, jotka kirjataan opetussuunnitelmaan perustuvaan suunnitelmaan. Koulut huolehtivat myös siitä, että lukuvuosittaista kehittämistyötä arvioidaan säännöllisesti.

Arviointimenetelmiä ovat mm. koulujen toiminnan arviointi, kouluterveyskyselyt, kyselyt päättöluokkalaisille ja lukiolaisille, aamu- ja iltapäivätoiminnan arviointi ja uusien toimintojen arvioinnit tarkoituksenmukaisesti.

Opetussuunnitelman toteuttaminen

Opetussuunnitelmatyö on sivistysjohdon ja rehtoreiden johtama, opetus henkilöstön, sosiaali- ja terveystyötoimien, sivistystoimen luottamushenkilöiden, huoltajien ja oppilaiden toteuttama jatkuva yhteistyöprosessi. Koulun toiminta järjestetään opetussuunnitelman mukaisesti ja sitä täsmennetään vuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa. Opetussuunnitelman tavoitteissa ja sisällöissä suvaitsevaisuus, vuorovaikutus, tunnekasvaminen ja sosiaaliset taidot ovat vahvasti esillä.

Opetus ja opetusjärjestelyt

Opetuksen järjestäminen koulutasolla perustuu opetussuunnitelman tavoitteisiin, jolloin opetusryhmien kokojen tulee pysyä kohtuullisina. Koulujen tila- ja varustelutaso ja opetusmateriaalit ovat ajanmukaiset ja mahdollistavat opetussuunnitelman toteuttamisen. Opetuksen järjestämisessä on keskeistä luoda ja ylläpitää oppilaan oppimismotivaatiota, itseluottamusta ja myönteistä oppija-minäkuva

Tietotekninen varustetaso ja opetus henkilöstön tietotekninen osaaminen ja koulutus ovat ajantasaisia laadittavan seudullisen tieto- ja viestintätekniikan mukaisia.

Resursoinnilla luodaan edellytykset

- turvallisen ja myönteisen ryhmähengen muodostumiselle
- samanaikais- ja yhteisopettajuuden sekä joustavien opetusjärjestelyiden toteuttamiselle
- riittävälle tuelle erityistä tukea tarvitseville oppilaille
- toimivien yhdysluokkien muodostumiselle kyläkouluissa.

Oppilasarviointi on luonteeltaan toteavaa, ohjaavaa ja kannustavaa sekä menetelmiltään monipuolista. Arviointikeskustelut järjestetään jokaiselle oppilaalle vähintään kerran lukuvuodessa.

Kielipolku

Lempäälän kouluissa opiskellaan kolmannella vuosiluokalla alkavana A1-kielenä englantia. Vapaaehtoista A2-kieltä (saksa tai ranska) voi opiskella viidenneltä luokalta lähtien lukuvuodesta 2012–2013 lähtien. Tarjonta vaihtelee isojen alakoulujen (vuosiluokat esi-6) kesken. Oppilaan mahdolli-

sista kuljetuksista vastaa huoltaja A2-kielen opiskelun mahdollistamiseksi.

Kielikerhot ja -suihkut ovat hanke-toiminnan kautta osoittautuneet suosituiksi mahdollisuuksiksi tutustua vieraseen kieleen ja sen opiskeluun koulupolun alkuvuosina, joten tavoitteena on niiden toiminnan vakiinnuttaminen.

Seitsemännellä vuosiluokalla alkaa B1-kielenä ruotsin kieli ja kahdeksannella luokalla on mahdollisuus valita B2-kielenä saksa, ranska tai venäjä (vaihtelee kouluittain). Hakkarin koulusta seitsemännestä vuosiluokasta lähtien tarjolla osittain englanninkielistä opetusta, jonne oppilaat valitaan pääsykokeilla. Lisäksi 8. ja 9. vuosiluokilla voidaan tarjota mahdollisuutta opiskella myös muita vieraita kieliä lyhytkursseilla tai kielikerhoissa.

Perusopetuksessa vapaavalintaisen kielen opetusta järjestetään pääsääntöisesti kun kielen on valinnut vähintään 12 oppilasta. Kielten yhdysluokkaopetusta toteuttamalla on mahdollisuus ylläpitää kieliryhmää myös tilanteessa, jolloin riittävän suurta opetusryhmää ei saada muodostettua yhden vuosiluokan oppilaista.

Lempäälän lukiossa opiskelijalle pyritään tarjoamaan mahdollisuus jatkaa kielten opiskelua peruskoulussa tehtyjen kielivalintojen mukaisesti. Opiskelijalle taataan mahdollisuus jatkaa peruskoulussa valitsemansa A2-kielen opiskelua, mutta ei välttämättä A-kielen laajuisia opintoja. Peruskoulussa valittujen kielten lisäksi lukio-opiskelija voi valita B3-kielenä saksan, ranskan tai venäjän, mikäli kyseiseen kieleen muodostuu opetusryhmä.

Taloudelliset vaikutukset: Yksi uusi A2-kieliryhmä / vuosi

Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tukipalvelut 2011–2015 -ohjelma on tukemassa sekä uuden erityisopetuksen ja oppilashuollon lainsäädännön käyttöönottoa että perusopetuksen laatuksikriteereiden mukaista käytänteiden tarkistamista osana paikallista opetussuunnitelmaa ja koulutuspoliittisen ohjelman uudistamista.

Erityisopetuksen ja oppilashuollon lainsäädännöllisiä uudistuksia ja painotuksia ovat:

- tuen joustavuus ja monimuotoisuus
- painopiste varhaisessa tuessa
- suunnitelmallisuus tukipoluissa
- tiivis yhteistyö vanhempien kanssa
- lähikouluperiaate
- tuki annetaan ensisijaisesti muun opetuksen yhteydessä
- opettajien pedagoginen asiantuntijuus korostuu
- moniammatillinen oppilashuoltotyö
- tiedon käsittelyyn ja siirtämiseen selkeyttä

Oppilaan tuki järjestetään Lempäälässä lain mukaisesti kolmiportaisena oppilaan tuen tarpeen mukaisesti: yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. Tavoitteena on, että jokainen oppilas saa oikea-aikaisen ja riittävän tuen sekä tarvittavat apuvälineet oppimiselleen.

Jokaisella koululla toimii moniammatillinen oppilashuoltoryhmä, joka kartoittaa tuen tarvetta ja koordinoi tuen järjestämistä. Tuki järjestetään kiinteässä yhteistyössä oppilaan huoltajien kanssa.

Tuen oikea-aikaisuus pyritään varmistamaan varhaisella puuttumisella oppilaan ongelmiin. HUPU eli huolen

puheeksiotto on vakiintunut käytäntö kouluilla.

Nivelvaiheet varhaiskasvatuksesta kouluun, alakoulusta yläkouluun sekä perusopetuksesta toiselle asteelle huomioidaan erityisillä käytänteillä.

Terveyden edistäminen

Kunnan koululaitoksen toiminnoissa kiinnitetään erityistä huomiota lasten ja nuorten kokonaisvaltaiseen terveyden edistämiseen yhteistyössä kotien ja muiden toimijoiden kanssa. Tuetaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia eri ikäkausina. Oppilaita kannustetaan omaehtoiseen liikkumiseen koulun kerhotoiminnan avulla sekä suositellaan koulumatkojen suorittamista kävellen tai pyöräillen. Tarjotaan laadukasta kouluruokaa sekä suositetaan lähiruokaa mahdollisuuksien mukaan. Tiedostetaan energiajuomien haittavaikutukset ja poistetaan makeis- ja limsautomaatit kouluista. Toiminnoissa otetaan huomioon kestävä kehitys. Koulu-terveystutkimusten kehitystä seurataan säännöllisesti.

Osallisuus ja vaikuttaminen

Vanhempien osallisuuden koti-koulu -yhteistyön periaatteena on keskinäistä kunnioitusta ja dialogisuutta korostava kasvatuskumppanuus.

Oppilaiden osallisuuden osalta oppilaiden ja opettajien välinen vuorovaikutus on avointa ja kannustavaa. Koulun toimintakulttuuri edistää oppilaiden sosiaalisia taitoja ja ryhmään sitoutumista sekä on ilmapiiriltään kunnioittavaa ja ystävällistä.

Oppilaskuntatoiminta tarjoaa oppilaille suoria vaikutusmahdollisuuksia.

Kodin ja koulun yhteistyön toteuttaminen

Lempäälän kunnan opetussuunnitelmassa määritellään kodin ja koulun yhteistyön toimintatavat ja sisällöt. Koulukohtaisesti kodin ja koulun välistä yhteistyösuunnitelmaa täsmennetään vuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa, jonka valmistelee koulun opettajakunta ja hyväksyy koulun johtokunta. Yhteistyön tavoitteena on, että kodin ja koulun välinen yhteistyö ja tuki kannattelee lapsen kasvamista ja tukee koulun opetus- ja kasvatustavoitteita. Koulujen vanhempainyhdistykset ovat keskeinen koti-koulu -yhteistyön toimijataho. Niiden toimintaa pyritään eri tavoin kannustamaan ja tukemaan. Koulun toimintakulttuuri ja tilat tukevat avointa ja välitöntä vuorovaikutusta lasten, vanhempien, yhteisön ja koulun välillä.

Kunnan luottamushenkilöorganisaatioon kuuluvat koulujen johtokunnat ovat Lempäälässä yksi koti-koulu -yhteistyön muoto. Se liittyy myös virallisesti huoltajien edustajat koulun tueksi ja välittää vanhempien ideoita sekä ilon- ja huolenaiheita koululle ja sivistystoimeen. Johtokuntien jäsenistä kehittyä samalla koulujärjestelmän maallikko-asiantuntijoita, jotka voivat hälventää mahdollisia koulua koskevia virhekäsityksiä ympäristössään sekä toimia tiedonvälittäjinä kuntapäätäjien suuntaan.

Vanhempainyhdistykset toimivat samaan suuntaan järjestömuotoisina. Ne aktivoivat perheitä tempauksiin, kasvatuskeskusteluihin, varojen keräykseen ja muuhun yhteiseen koulua ja asuinalueen yhteishenkeä tukevaan toimintaan yhteistyössä muiden samoihin päämääriin pyrkivien tahojen kanssa.

Moodle-ympäristö on yleistymässä juuri nyt myös Lempäälän yläkouluissa ja koulutuksen kautta sitä pyritään vieämään myös alakouluihin. Moodle tarjoaa työkalut projektityöskentelyyn ja yhteisölliseen oppimiseen ja kun opettajia koulutuksen kautta rohkaistaan niitä käyttämään sekä tarjotaan valmiita pedagogisia malleja oppituntien toteuttamiseen, tulee tietotekniikan opetuskäytöstä osa koulun arkea. Moodleen on myös mahdollista ostaa kustantajien tekemää valmiita oppimateriaalia. Pitää selvittää, ovatko opettajat halukkaita korvaamaan osan perinteisistä oppikirjoista sähköisellä verkkomateriaalilla. Myös opettajien paikallista omaa sisällöntuotantoa tulee koulutuksen ja rahoituksen kautta tukea.

Opettajayhteisön omien työskentelytapojen muutos on avain opetuksen muutokseen. Yhteisöllisesti oppiva opettajanhuone näkyy yhteisöllisesti oppivina luokkahuoneina. Uudentyyppisen toimintakulttuurin edistäminen on koko koulun yhteinen asia.

Jotta toimintakulttuuria voidaan kehittää työyhteisötasolla, tarvitaan yksittäisten opettajien koulutuksen lisäksi malleja, joilla kehitetään osaamista yhteisössä systemaattisesti. Yhteisössä pitää laatia osaamisen kehittämiseen suunnitelma, jossa koulutuksen lisäksi otetaan käyttöön myös muita osaamisen kehittämisen menetelmiä ja malleja. Yksittäisten opettajien koulutuksen lisäksi tarvitaan koulukohtaista koulutusta ja vertaistuen malleja, joissa kollegat oppivat toinen toisiltaan.

Tarvittava koulutustarve on suuri. Sen täyttämiseksi Lempäälän kunta on aktiivisesti mukana Osaava-ohjelmassa ja Opetushallituksen oppimisympäristö-hankkeissa, joista saadaan rahoitusta ja ideoita koulutukseen. Myös osa veso-

koulutuksista käytetään tietotekniikan opetuskäytön edistämiseen.

Taloussuunnitelman valmistelun yhteydessä tarkennetaan TVT-laitteiden hankintaa kyseisellä taloussuunnitelma-kaudella. Tavoitteena on varustaa luokatilat ajanmukaisella esitystekniikalla (äänentoisto, tietokone ja datatykki) vuosien 2012–2014 välisenä aikana. Ns. älytauluja hankitaan käyttösuunnitelman mukaisesti kouluille, jotta aluksi osa opettajista voi aloittaa pedagogista kehittämistä niiden avulla. Kiinteiden atk-luokkien lisäksi tarvitaan myös liikuteltavia kevyempiä laiteratkaisuja, joilla oppimisympäristöä voidaan laajentaa koulun sisällä sekä koulun ulkopuolelle vaikkapa lähimetsään tai museoon. Kämmentietokoneiden hankinta on myös ajankohtaista käyttösuunnitelun puitteissa. Näiden käyttöönotto edellyttää myös vähitellen langattoman verkon rakentamista kouluille lukiosta ja yläkouluista alkaen. Laitteiden järkevä käyttö edellyttää sekä teknistä että pedagogista tukea. Teknisen tuen riittävyys ja laatu tulee turvata myös jatkossa.

Seudullisesti ollaan laatimassa kuntien yhteistä tieto- ja viestintäteknikan-suunnitelmaa, jota täydennetään kunta- ja koulukohtaisilla osioilla.

4. AJANKOHTAISTA ERI KOULUTUSSEKTOREILLA

4.1 Toisen asteen koulutuksen toiminnallinen kehittäminen

Lukiokoulutus

32 Lempäälän lukio on oman kunnan ylläpitämä lukio, joka tekee seudullista yhteistyötä muiden oppilaitosten kanssa.

Lukio on yleissivistävä, ylioppilastutkintoon johtava toisen asteen oppilaitos, jonka tehtävänä on antaa opiskelijoilleen nykyaikainen ja korkeatasoinen koulutus niin, että heillä on hyvät valmiudet jatko-opintoihin ja myöhemmin työelämään.

Tavoitteena on tasapainoinen ja vastuuntuntoinen, arvoja ja ihanteita etsivä, yritteliäs yhteiskunnan jäsen. Lempäälän lukion opiskelijoiden opintoja halutaan tukea tarjoamalla riittäviä opiskelun tukipalveluja psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tarjolla on aktiivista ja osallistavaa oppilaskuntatoimintaa, koulukuraattori, -psykologi ja -terveydenhuollon palveluja sekä opiskelun tukea erityisopettajien antamana. Lempäälän lukion opiskelijat osallistuvat säännönmukaisesti Kouluterveyskyselyihin, joiden tuloksia seurataan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Lukio-opinnot keskeyttäneet ohjataan eteenpäin. Apuna on esim. Lempäälän Ohjaamo.

Lukiopedagogiikkaa kehitetään siirtymällä kohti sähköistä opiskelukulttuuria. Lempäälän lukion ensimmäinen vuosikurssi saa käyttöönsä minitietokoneet tai kannettavat tietokoneet syksyllä 2011. Hankintaa jatketaan siten, että tietokoneet ovat jokaisen Lempäälän lukion opiskelijan käytössä syksyllä

2013. Valtakunnallisissa suunnitelmissa on, että lähivuosina ylioppilaskirjoitukset suoritetaan osittain tietokoneavusteisesti.

Opiskelumateriaalin siirtäminen osittain verkkoon alentanee opiskelijoiden oppimateriaalikustannuksia. Opettajille tarjotaan täydennyskoulutusta sähköiseen opiskelukulttuuriin siirryttäessä. Tavoitteena on lukion oppimisympäristön rakentaminen nykyaikaiseksi ja nykyisiä oppimismenetelmiä tukevaksi. Tämä vaatii lukiorakennuksen saneeraus suunnitelman laatimista ja huomiointamista kunnan investointisuunnitelmissa. Lukion opiskelu ympäristö tulee näin nykyaikaiseksi ja houkuttelevammaksi.

Ammatillinen koulutus

Opetusministeriön aloittamaa toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamista on Pirkanmaalla viety eteenpäin siten, että maakunnan järjestäjäverkkoa on koottu Pirkanmaan koulutus konserniin, jonka ytimenä perustamisvaiheessa oli Pirkanmaan taitokeskus. Tampereen kaupungin ylläpitämää Tampereen ammatitopistoa ei haluttu mukaan kokoamisjärjestelyihin. Keskeisenä perusteena tälle Pirkanmaan liiton kanssa sovitulle strategialle oli molempien em. oppilaitosten suuri koko ja ajatus, että maakunnan pienet koulutuksen järjestäjät ovat paremmin saatavissa mukaan hankkeeseen, jossa Tampereen kaupungin rooli ei ole niin keskeinen.

Eri syistä johtuen Pirkanmaan koulutus konsernin ulkopuolelle ovat jääneet mm. Valkeakosken seudun koulu-

tuskuntayhtymä ja Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä. Mänttä-Vilppulan seudun koulutuskuntayhtymä ratkaisi Paras-hankkeen edellyttämän väestöpohjavaateen fuusioitumalla Sastamalan koulutuskuntayhtymään. Pirkanmaan koulutus konserniin ovat liittyneet mm. Kangasala, Nokia, Ylöjärvi, Orivesi, Pirkkala, Ikaalinen ja Virrat. Yhteensä koulutus konsernissa on 14 jäsenkuntaa.

Maakunnallisen integraatioprosessin pysähtyttyä on keskusteluun noussut toisen asteen koulutuksen kokoaminen erityisesti Tampereen kaupunkiseudulla. Asiaa vauhdittaakseen Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä ja Suomen kuntaliitto sopivat selvityksen toteuttamisesta kaupunkiseudun toisen asteen koulutuksen, erityisesti ammatillisen koulutuksen yhteistyön kehittämismahdollisuuksista. Selvityksen tehnyt kehittämisspäällikkö Juha Karvonen jätti esityksensä kesäkuun lopussa ja hänen työtään ohjasi kaupunkiseudun kuntajohtajakokous.

Selvityksessään Juha Karvonen kuvaa Tampereen kaupunkiseudun ympäristön muutoksia, tarpeita kilpailukyvynturvaamiseksi ja seutuyhteistyön nykytilaa, ikäluokkien kehitystä kaupunkiseudulla, lukioyhteistyötä ja ammatillisen koulutuksen tilaa ja yhteistyötä. Selvitystyön pohjaksi on tehty myös laaja haastattelukierros.

Karvosen johtopäätös on, ettei koko maakunnan kattavaan toisen asteen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamiseen ole tällä hetkellä edellytyksiä Pirkanmaalla. Myöskään seudun lukioiden mukaantulo yhteiseen koulutuksen järjestäjäorganisaatioon ei näytä mahdolliselta. Ohjausryhmän linjauksen mukaan selvitysmies keskittyy Tampereen ammattiopiston ja Pirkanmaan koulutus konsernin yhdistämiseen. Toisen as-

teen ammatillisen koulutuksen yhdistymisen periaatteeksi otetaan ns. isäntäkuntamalli ja Lempäälän kunta on mukana sopijaosapuolena tällä tavalla järjestetyn toisen asteen koulutuksen järjestämisessä.

4.2 Aikuiskoulutus ja taiteen perusopetus

Lempäälä-opisto

Lempäälä-opisto toimii ainakin vuoden 2012 loppuun asti Lempäälän ja Vesilahden kuntien alueella. Tämän ajan opiston alaisuudessa on myös kunnan kulttuuripalvelut. Perinteisemmän vapaan sivistystyön rinnalla opisto järjestää taiteen perusopetusta, avoimen yliopiston koulutuksia sekä myy koulutuspalveluja Työvoiman palvelukeskelle, yrityksille ja muille yhteisöille. Opisto toteuttaa vuosittain osin yksin ja osin seutuyhteistyönä erilaisia kehittämishankkeita, jotka tukevat lain, vapaan sivistystyön kehittämisohjelman sekä paikallisia tavoitteita.

Lempäälä-opisto toimii vapaasta sivistystyöstä annetun lain (21.8.1998 / 632, osin uudistettu 29.12.2009) periaatteiden ja tavoitteiden pohjalta. Keskeistä on elinikäinen oppimisen periaate ja toiminta, joka tukee yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Vuonna 2009 valmistui Opetusministeriön asettaman valmistelu-ryhmän Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma (Keho) 2009–2012. Se antaa myös suuntaviivoja opistotyölle.

Toimintaympäristö

Yhteiskunnan ja työelämän muutokset sekä hallinnon ja koulutuspolitiikan uudistukset muuttavat opistojen toimintaympäristöä. Erityisen vaikuttavia

muutoksia ovat ikärakenteen muutos, kestävän kehityksen kysymykset, rahoitusjärjestelmäuudistukset ja tieto- ja viestintäteknologia. Vapaan sivistystyön kehittämisohjelman myötä opistoja suunnataan myös globaaliin ajatteluun ja monikulttuurisuuteen sekä veloitetaan vapaan sivistystyön oppilaitosten väliseen ja muuhun yhteistyöhön.

Seudullisuus

Tampereen seudun kansalaisopistot ovat tehneet vapaaehtoisesti seudullista yhteistyötä jo vuosia. Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä on teettänyt selvitykset seutuopistojen yhteistyön tiivistämisestä ja kahden seutuopiston perustamisesta alueelle. Tavoitteena on muodostaa Pirkan opisto, joka järjestää Lempäälän, Nokian, Pirkkalan ja Vesilahden opetuksen sekä Tampereen seutuopisto vuoden 2013 alusta.

Lempäälän kunnan tavoitteena on aikuiskoulutuksen/vapaan sivistystyön järjestäminen seutuopistossa. Seutuopiston sopijaosapuolet ovat Lempäälän kunta, Nokian kaupunki, Pirkkalan kunta ja Vesilahden kunta. Opisto toimii isäntäkuntamallin pohjalta niin, että joka tapauksessa Lempäälässä on palvelu/opetusyksikkö, jossa on asiakaspalvelua sekä suunnittelu- ja opetusosaamista. Tämä yksikkö keskittyy erityisesti Lempäälän ja Vesilahden palveluihin. Tulevan opiston tehtävät järjestetään niin, että kaikki tähänastiset päällekkäiset tehtävät karsitaan ja olennaiset työt jaetaan henkilöstön kesken. Tässä on pyrittävä huomioimaan kunkin parhaat osaamisalueet.

Tulevan opiston toiminnan perusta – tiedosta ja taidosta kasvaa hyvinvointi.

Lempäälä-opisto/Pirkan opisto on

- ihmisten kouluttautumistarpeiden täyttäjä
- ennakkoluuloton osaamisen ja tiedon keskus
- laatutietoinen ja tehokas

toimii

- elävässä vuorovaikutuksessa kuntalaisten ja sidosryhmien kanssa

tukee

- yhteisöjen elinvoimaa ja vireyttä
- aktiivista kuntalaisuutta ja maailmankansalaisuutta

kartuttaa

- sosiaalis-kulttuurista pääoma
- yhteisöllistä kiinteyttä
- kykyä toimia kestävän kehityksen edellytysten mukaan
- kokemusta hyvästä elämästä

Musiikin taiteen perusopetus

Musiikin taiteen perusopetus siirtyi yksityiseltä taholta Lempäälä-opiston järjestämäksi 1.8.2010 alkaen.

Musiikin taiteen perusopetuksen opetus on tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää musiikinopetusta ensisijaisesti lapsille ja nuorille, jota annetaan pääosin oppilaiden omilla paikkakunnilla. Opetus nojautuu taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin (633/1998) ja asetukseen (813/1998). Lempäälä-opiston / Pirkan opistojen musiikin taiteen perusopetus on laadittu Opetushallituksen antamien opetussuunnitel-

mien perusteiden (määräys 41/011/2002) mukaisesti.

Opetuksen arvot ja oppimiskäsitys

Opetuksen lähtökohtana on käsitys musiikista arvokkaana elämän rikastuttajana sekä ilon ja virkistyneen lähteenä ihmiselle. Kun oppilas saa elämyksiä ja valmiudet edetä opinnoissaan tavoitteiden mukaisesti, luo se pohjaa hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin elinikäiselle harrastamiselle sekä ammatillisiin opintoihin. Oppimisen ohella tarjoutuu mahdollisuus sosiaalisten taitojen vahvistamiseen yhteisöllisten kokemusten kautta. Musiikki tarjoaa myös ilmaisukanavan oppilaan sisäiselle maailmalle, matkalla kohti itsensä tuntemista. Opetuksen tavoitteena on myös tuottaa musiikillisia elämyksiä yleisön ulottuville.

Lapsi ja nuori nähdään aktiivisena oppijana, jonka kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystä tuetaan musiikin opetuksen avulla. Opiskelu on tavoitteellista ja edellyttää pitkäjänteistä työskentelyä. Henkilökohtainen säännöllinen harjoittelu on tärkeä osa oppimista. Onnistuneet esiintymiset, yhdessä tekeminen ja innostavat työskentelymenetelmät ovat keskeisiä oppimisessa. Luovuus kehittyä kokemuksista musiikin parissa. Se on oppilaan taitoa soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja itsenäisesti ja ennakkoluulottomasti henkilökohtaisessa musiikin tuottamisessa. Tämä vahvistaa

oppilaan persoonallisuutta ja rakentaa hyvää itsetuntoa.

Muu taiteen perusopetus

Kunta tukee kuvataiteen, käsityön ja tanssin taiteen perusopetusta.

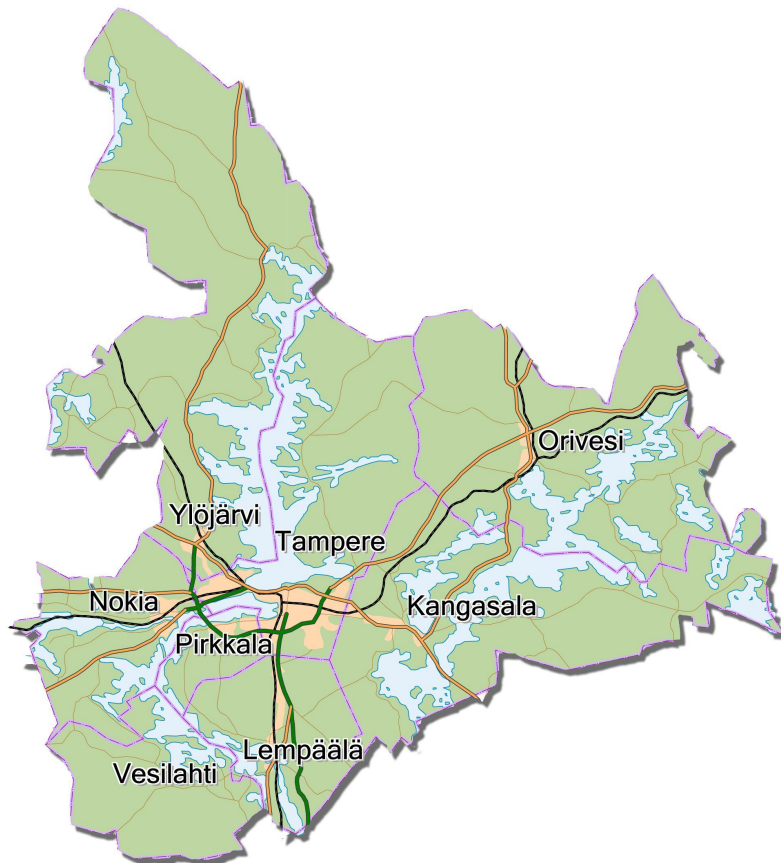
4.3 Seutuyhteistyö

Lempäälän kuntastrategiassa on seudullisen yhteistyön todettu olevan hallittua. Lähtökohtaisesti seutuyhteistyön suhtaudutaan myönteisesti edellyttäen että yhteistyöstä tulee kaikkien osapuolten hyötyä myös taloudellisesti tai laadullisesti. Seutuyhteistyön periaatteissa korostetaan, että seutuhankkeiden vaikutuksista tulee tiedottaa hyvissä ajoin ja seutuyhteistyön etuja tulee arvioida pitkälle aikavälille. Nykyistä laajemmin tulee hyödyntää seudun integroitua tietotekniikkaa.

Opetuspalvelujen osalta merkittäviä seudullisia hankkeita ovat henkilöstön täydennyskoulutus, seutuopisto, toisen asteen koulutuksen järjestäminen jatkossa ja seudullisen tietohallinto- ja opetussuunnitelman laatiminen valtakunnallisen opetussuunnitelmaudistuksen pohjalta. Lisäksi työ- ja loma-ajoista sovitaan seudullisesti.

Tampereen kaupunkiseutu

36

Lähde: http://www.tampereenseutu.fi/tampereen_kaupunkiseutu/kartta/

Linkkejä:

Koulutus kuuluu kaikille - Lempäälän kunnan koulutuspoliittinen ohjelma 2012–2016

Luovaa laatua Lempäälässä - Esi- ja perusopetuksen laatukäsikirja 2012

www.lempaala.fi/opetus_ja_vapaa-aika/koulutus/koulutuspoliittinen_ohjelma

Oppimisen ja koulunkäynnin tukipalvelut 2011–2015

www.lempaala.fi/opetus_ja_vapaa-aika/koulutus/oppilaan_hyvinvointi

Lempäälän sivistyspalveluiden palveluverkkoselvitys

www.lempaala.fi/opetus_ja_vapaa-aika/koulutus/palveluverkkoselvitys

Kulttuurin verkkoja kokemassa – Lempäälän ja Vesilahden kuntien yhteinen kulttuuriohjelma vuosille 2010–2015

www.lempaala.fi/opetus_ja_vapaa-aika/kulttuuri/kulttuuriohjelma-2010-2015

